

GROAPA RITUALĂ DE LA FÂNTÂNELE — „DÂMBUL POPII“

În cadrul investigațiilor din necropola celtică de la Fântânele — „Dâmbul Popii“, executate de un colectiv condus de regretatul profesor I. H. Crișan, au fost aflate și materiale aparținând epocii bronzului. La scurtă vreme de la data descoperirii, acest mobilier arheologic a fost publicat de T. Soroceanu¹, care redă în descrierea complexului însemnările coordonatorului cercetărilor. Situația constatată poate fi rezumată astfel:

Groapa 1 a fost descoperită în secțiunile LVII și LVIII, între metrii 11 și 13, conturul ei putând fi reperat imediat după îndepărtarea humusului actual. Dimensiunile ei sunt: diametrul mare = 2 m, diametrul mic = 1,60 m, adâncimea = 0,80—0,85 m. În centrul gropii, la 0,30 m adâncime, se găsea o vatră de foc, de formă ovală, cu diametrul de 0,50 m. O piatră de măcinat sau de șlefuit, din bazalt cenușiu, suprapunea vatra de foc. Numeroase fragmente ceramice și fragmente de tipare pentru turnat piese din metal erau răspândite în interiorul gropii, deasupra și dedesubtul unor lespezi de gresie, socotite drept gardină. Menționăm și prezența unui „câtel de vatră“ situat în apropierea pietrei de măcinat/șlefuit. De la nivelul vetrei spre suprafață, pământul de umplură era înroșit, plin de cărbune și cenușă.

Evident este vorba de o descoperire unică — aparținând perioadei timpurii a epocii bronzului², care va fi reanalizată de noi în detaliu cu alt prilej. Ceea ce interesează în acest context este semnificația complexului arheologic. În acest sens, sunt necesare câteva precizări:

Absența stratului de cultură, deci, a unei locuiri aparținând epocii bronzului, demonstrează faptul că ne aflăm în fața unei descoperiri cu caracter izolat.

Tot materialul arheologic este fragmentar și a fost trecut prin foc, resturile acestuia (cărbune, cenușă) fiind alături de ofrande.

Conținutul complexului și maniera de aranjare/depunere a mobilierului nu este, nici ea, întâmplătoare.

Toate acestea ne întăresc convingerea că nu poate fi vorba de o simplă groapă menajeră sau de provizii, ci că ne aflăm în fața unui complex ritual³, rezultat în virtutea unor ceremonii stricte și complexe, puțin cunoscute nouă. Metalurgiști să fi jucat un rol determinant în cadrul acestora? Prezența valvelor pentru turnat metalul ar putea sugera o asemenea ipoteză.

MIHAI ROTEA — TITUS FIZEȘAN

¹ T. Soroceanu, în *IMCD*, Cluj-Napoca, 1994, p. 367—372.

² M. Rotea, în *Thraco-Dacica*, XIV, 1993, p. 75; G. Marinescu, în *Revista Bistriței*, IX, 1995, p. 57.

³ C. Kacsó, în *Thraco-Dacica*, XI, 1990, p. 98, cu bibliografia; F. Gogâltan, în *ActaMN*, 26—30, 1/2, 1989—1993, p. 365—387.

LA FOSSE RITUELLE DE FÂNTÂNELE — „DÂMBUL POPII“

(Résumé)

Les auteurs présentent l'une des plus intéressantes découvertes appartenant à la période ancien de l'Âge du Bronze dans l'espace intracarpathique. Il s'agit d'une fosse de dimensions assez grandes, dans laquelle ont été déposées — dans un certain ordre — des fragments céramiques, des débris des moules pour couler le métal, un âtre, une pierre de meule, reste de charbon et du cendre.

L'inventaire de la fosse, le caractère isolé de la découverte (il n'existe pas sur cet emplacement un habitat de l'Âge du Bronze), ainsi que la manière de l'installation des pièces rendent les auteurs enclin à croire qu'il s'agisse d'un complexe rituel, qui pourrait avoir appartenu à certains artisans bronziers.